

Muktadir år 921 til Bulgar ved Volga (Canard 1958 41-145). Fadlan beundret nordboernes kroppsbygning, de var rødlige og lange som daddelpalmer, men de var de styggeste vesener som Gud hadde skapt. Mennene bar alltid sverd, øks og kniv, mens kvinnene hadde halsringer av edelt metall og halsband av grønne glassperler. Han opplevet også en varjaghövdinges båtferd. Keiser Konstantin Porphyrogenetos i Bysants nevner også "rus" (Obolensky 1962). I "De imperio administrando" fra ca. 950 heter det, at "båtene som kommer fra det borte Rus til Konstantinopel er fra Novgorod, der Svjatoslav, Igors sønn, fyrste av Rus, har sitt sete." Som rike funndistrikter for skandinaviske fornsaker i Russland kan guvernementene Jaroslav og Vladimir ved øvre Volga nevnes, "där den småkuperade och vänliga björkskogsbevuxna terrängen i många hänseenden påminner om ett mellansvenskt landskap" (Arbman 1936). Vikingene i österled ble betegnet som varjager, varinger, varangians. Dette er et gammelt uttrykk som innebærer frodig skog. Det finnes bevart i geografiske navn. Betegnelsen har naturlig nok vært navnedannende bare i områder der (frodig) skog var en sjeldenhet. I Nordfenna-Scandia og rundt Kvitsjøen finnes et titalls slike navn på steder med skog. Varanger i Finnmark er et eksempel. Det finske navnet på Vardöhus festning er Varjakanlinna. Varjakanmaa var vikingenes hjemland skriver Lönnrot i finsk-svensk lexikon (Helsingfors 1880 900). I Estland bærer et par skogsområder dette navnet, og de skiller seg ut fra omgivelsene ved sin frodighet.

Storfamilien var vikingetidens normale sosiale struktur (Sjövold 1979 53-72), men er siden blitt uvanlig de fleste steder i Norden (Winberg 1973 192-97). Den har senere vært vanlig der svedjebruket fortsatt var dominerende næringsform, og finnes opp til vår tid i utkantstrøk og i Karelen. Dessuten kan det påvises at storfamilienes antall øket etter 1500-tallet snarere enn minket i visse områder (Törnberg 1972).

Det var storfamilien som sto for de tidligste vikingeferdene på 800-tallet, der den primære målsetningen var å finne nye svedjeskoger.

Men fra slutten av 900-tallet var det ofte kongene som ledet røvertoktene og svedjebruksekspansjonene.

De kirkelige og verdslige myndighetene i Riga opprettet i 1230 en avtale med kurene (landbruksbefolkningen), som nå lot seg omvende til kristendomen. Kurene godtok at de for hvert svedjefall de dyrket skulle betale en årlig avgift på et halvt skip pund rug, likeså skulle de betale samme avgift for neste års avling på det samme såkalte harvelandet. Men de som virkelig ville bearbeide jorda med plog og harv trukket av hest i stedet for å brenne nytt skogsfelt, skulle bare betale et halvt skip pund (Bunge 1889 137-38). Myndighetene ville bli kvitt svedjebruket, fordi den stedbundne bonden var lettere kontrollert og skatteinnkrevingen enklere.